

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

13 maximumscore 3

Een voorbeeld van een juist antwoord is:

- Cinai kan door directe investeringen in de VU daar bedrijven opzetten en daar produceren waardoor ze toetreden tot de binnenlandse markt. Hierdoor gelden de importheffingen niet meer 1
- De kapitaal invoer maakt het mogelijk dat de import van batterijen kan worden verminderd / (dat de VU zelf kan gaan exporteren) en dat is gunstig voor de saldo lopende rekening 1
- De kapitaal invoer zorgt ervoor dat, indien deze buitenlandse investeringen in de VU rendabel zijn, later (een deel van) de winst naar Cinai terugvloeit, waardoor de (primaire) inkomensrekening van de VU (als onderdeel van dezelfde lopende rekening) ongunstig wordt beïnvloed 1

14 maximumscore 3

Een voorbeeld van een juiste verklaring is:

- Cinai zal reageren met protectionistische tegenmaatregelen op de importheffing van de VU (waardoor er sprake is van een sequentieel spel) 1
- Door de toenemende protectie worden producten op alle goederenmarkten, dus ook op de binnenlandse markt van de VU (schaarser en) duurder. Hierdoor kunnen de (consumptieve) bestedingen en daarmee het bbp van de VU gaan dalen / hierdoor verslechtert de internationale concurrentiepositie ten opzichte van andere landen waardoor de export daalt en daarmee het bbp van de VU 1
- Als gevolg daarvan daalt de inkomstenbelasting / daalt de productie waardoor de werkloosheid toeneemt en stijgen de uitgaven aan sociale uitkeringen / subsidies. Hierdoor zal het financieringstekort juist oplopen 1

Opgave 4 Loonquote onder de loep

---

15 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juiste verklaring is:

- Als de lonen slechts matig stijgen, wordt de productiefactor arbeid relatief goedkoper ten opzichte van kapitaal. Bedrijven kunnen er dan voor kiezen om geen / minder arbeidsbesparende investeringen te doen 1
- De technologische ontwikkeling blijft achter waardoor de arbeidsproductiviteit minder toeneemt of (zelfs) afneemt 1

Vraag	Antwoord	Scores
16	<p>maximumscore 2</p> <p>Een voorbeeld van een juiste verklaring is: Globalisering leidt tot meer internationale concurrentie. Bedrijven kunnen makkelijker diensten kopen uit landen waar de kosten lager zijn. Hierdoor stijgt het overige inkomen van bedrijven, waardoor het loon als onderdeel van de totale netto toegevoegde waarde daalt (en de loonquote daalt).</p>	
17	<p>maximumscore 2</p> <p>Een voorbeeld van een juiste berekening is:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het totale loon groeit met $100 \times 1,015 \times 1,04 = 105,56$ De netto toegevoegde waarde groeit met (productievolume en inflatie): $100 \times 1,027 \times 1,025 = 105,27$ of met (inflatie, werkgelegenheid en arbeidsproductiviteit): $100 \times 1,012 \times 1,015 \times 1,025 = 105,27$ • Loonquote = (totale loon werknemers / totale netto toegevoegde waarde) $(105,56/105,27) \times 100 = 100,28$ De loonquote is gestegen met 0,3% 	<p>1</p> <p>1</p>
18	<p>maximumscore 2</p> <p>Een voorbeeld van een juist antwoord is:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bij een laagconjunctuur zullen werkgevers eerst de werknemers met een flexibel contract ontslaan. Deze hebben een relatief laag loon wat een opwaarts effect heeft op de ontwikkeling van het gemiddelde loonniveau van (niet ontslagen) werknemers • Bij een hoogconjunctuur zullen werkgevers eerst mensen aannemen met een flexibel contract (omdat nog niet zeker is of de economische opgang lang zal duren). Deze hebben een relatief laag loon wat een neerwaarts effect heeft op de ontwikkeling van het gemiddelde loonniveau van werknemers 	<p>1</p> <p>1</p>
19	<p>maximumscore 2</p> <p>Voorbeelden van een juist antwoord zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Als gevolg van loonstarheid zullen de lonen tijdens een laagconjunctuur relatief weinig tot niet dalen. De vraag naar arbeid is dan kleiner dan het aanbod van arbeid met als gevolg een ruime arbeidsmarkt. Hierdoor zullen de lonen bij een hoogconjunctuur minder snel stijgen om voldoende arbeid aan te kunnen trekken. – Als gevolg van loonstarheid zal de werkloosheid (sterker) toenemen in een laagconjunctuur waardoor er een ruime arbeidsmarkt ontstaat. Als de economie zich vervolgens herstelt en in een hoogconjunctuur terecht komt, is de arbeidsmarkt nog relatief ruim waardoor de lonen minder snel stijgen (om aan de gevraagde arbeid te voldoen). 	